

Економічні науки

УДК 338.4

Ольшанська Марія Володимирівна

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри обліку та аналізу

Національний університет «Львівська політехніка»

Olshanska Mariia

PhD, Associate Professor

Lviv Polytechnic National University

ORCID: 0000-0002-5353-4212

Бекар Христина Ігорівна

студент

Національного університету «Львівська політехніка»

Bekar Khrystyna

Student of the

Lviv Polytechnic National University

**УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕФІНІЦІЇ «ГОТОВА ПРОДУКЦІЯ» В
ОБЛІКОВОМУ АСПЕКТІ ДЛЯ ВИРОБНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВ
IMPROVEMENT OF THE DEFINITION OF "FINISHED GOODS" IN
THE ACCOUNTING ASPECT FOR MANUFACTURING
ENTERPRISES**

***Анотація.** Одним із об'єктів облікової системи, що поєднує організаційні інструменти обліку виробництва і продажу продукції, слугує засобом для досягнення основної мети функціонування підприємства-отримання прибутку є готова продукція. Останні десятиліття відзначаються прискореним розвитком науки, що має вплив на швидкий*

розвиток техніки, технології, інновацій, тощо. Завдяки науковим відкриттям та технологічним інноваціям підприємства отримують можливість удосконалювати процеси виробництва, підвищувати якість готової продукції, знижувати витрати та мінімізувати вплив на довкілля. Наука стає рушієм змін, впроваджуючи нові матеріали, автоматизовані системи, штучний інтелект і енергоефективні технології. Такий взаємозв'язок між наукою і виробництвом готової продукції сприяє не лише економічному зростанню, створенню більш сталого та інноваційного суспільства, а й потребує нових підходів та поглядів науковців до дослідження готової продукції, зокрема її трактування.

У статті досліджено значну кількість праць науковців, щодо трактування «готова продукція», встановлено деякі проблемні місця, зокрема: відсутність єдиного визначення дефініції «готова продукція»; не враховано вплив розвитку інновацій, техніки, технологій, штучного інтелекту у визначеннях досліджуваного терміну.

Одним з результатів дослідження робіт вітчизняних науковців, щодо трактування поняття «готова продукція» з точки зору бухгалтерського обліку є сформована таблиця найпоширеніших дефініцій. Було виділено як спільні, так і відмінні риси, які властиві кожному із визначень. Спільними рисами, які зазначені майже у кожному твердженні є те, що готова продукція є активом, матеріальним результатом виробничої діяльності, яка пройшла всі етапи технологічної обробки на підприємстві, відповідає технічним нормам і відправлена на склад для подальшої реалізації. Варто зазначити, що багато вчених розглядають готову продукції не лише, як актив, який має речову форму, але й як надану послугу, яка немає матеріальної форми. Проте, жоден з перелічених науковців не розглядає інноваційні розробки, такі, як штучний інтелект, віртуальну реальність, тощо як готову продукцію. Тому, запропоновано удосконалене визначення: готова продукція – це актив, який пройшов усі етапи виробництва, надання

робіт чи послуг, тестування, та не потребує подальшого удосконалення на підприємстві – виробнику, відповідає всім вимогам, стандартам та нормам, визначених таким підприємством та/або споживачем, і є готовим для реалізації.

Ключові слова: готова продукція, актив, речова і неречова форма, роботи і послуги, штучний інтелект, інновація.

Summary. *One of the objects of the accounting system, which combines organizational tools for accounting production and sales and serves as a means of achieving the main goal of an enterprise—profit generation—is finished goods. The past decades have been marked by the accelerated development of science, which influences the rapid advancement of technology, innovations, and technical processes. Thanks to scientific discoveries and technological innovations, enterprises can improve production processes, enhance product quality, reduce costs, and minimize environmental impact. Science has become a driving force of change, introducing new materials, automated systems, artificial intelligence, and energy-efficient technologies. This interrelation between science and the production of finished goods contributes not only to economic growth and the creation of a more sustainable and innovative society but also necessitates new approaches and perspectives from scholars regarding the study of finished goods, particularly their definition.*

This article explores a significant number of scholarly works concerning the interpretation of the term "finished goods" and identifies several problematic aspects, such as the absence of a unified definition and the lack of consideration for the influence of innovation, technology, and artificial intelligence in the term's existing definitions.

One of the results of studying Ukrainian academic literature on the interpretation of "finished goods" from an accounting perspective is the formation of a table summarizing the most common definitions. Both shared and distinctive

features of each definition were identified. Common features, mentioned in almost every interpretation, include the view of finished goods as an asset, the tangible result of production that has undergone all stages of technological processing at the enterprise, meets technical standards, and is delivered to the warehouse for further sale. It is worth noting that many researchers also consider finished goods not only as tangible assets but also as provided services that do not have a physical form. However, none of the analyzed scholars consider innovative developments such as artificial intelligence or virtual reality as finished goods. Therefore, an improved definition is proposed: finished goods are assets that have undergone all stages of production, service delivery, or work execution, testing, and require no further enhancement at the producing enterprise, comply with all requirements, standards, and norms established by the enterprise and/or the consumer, and are ready for sale.

Key words: *finished goods, asset, tangible and intangible form, works and services, artificial intelligence, innovation.*

Постановка проблеми. Кінцевий продукт виробництва посідає важливе місце у діяльності суб'єкта господарювання, адже він є джерелом отримання прибутку, шляхом виробництва та його подальшої реалізації. На сьогодні є багато пропонованих визначень терміну «готова продукція» як вітчизняними, так і закордонними вченими-економістами, проте кожне з них має відмінності, іноді й протиріччя. Більшість трактувань не враховують виклики сьогодення, зокрема швидкі зміни в інноваціях і технологіях, в етапах виробництва, у вимогах і потребах споживачів, тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У статті проаналізовано праці таких науковців економістів, як: Адам Сміт [2], Девід Рікардо [3], Альфред Маршалл [4], Йозеф Шумпетер [5], Вальтер Шухарт [6], Едвард Демінг [7], Джозеф Джуран [8], Філіпа Котлера [9], Теодора Левітта [10] та багато інших. З точки зору бухгалтерського обліку, готову продукцію

досліджували такі українські науковці: Сопко Василь Васильович [13], Губачова Ольга Миколаївна [14], Костирко Роман Олександрович [15], Жук Валентина Михайлівна [16], Шигун Марія Миколаївна [17], Бутинець Франц Францович [18], Хом'як Роман Львович [19], Загородній Анатолій Григорович [20] та багато інших.

Метою статті є дослідження праць науковців, щодо трактування готової продукції, окремо з точки зору бухгалтерського обліку для виробничих підприємств; визначити проблемні місця та запропонувати їх вирішення.

Виклад основного матеріалу. На сьогоднішній день, з впевненістю можна стверджувати, що готова продукція має важливе значення в діяльності суб'єкта господарювання, адже вона є одним із джерел надходження доходу, а значить, і отримання прибутку, який є основною ціллю діяльності підприємства. В різних видах господарювання, головною складовою діяльності суб'єкта господарювання є готова продукція, виготовлена власними цехами та відділами виробництва і призначена для продажу стороннім організаціям [1]. Для успішного функціонування підприємства, виготовлена продукція повинна бути якісною, інноваційною, функціональною, екологічною, економічно доцільною, надійною, етичною, безпечною, тощо, щоб підприємство могло конкурувати на ринку.

Зважаючи на важливість об'єкта дослідження, як для економіки загалом, так і для окремого підприємства, вивченням готової продукції в економічному контексті займалися різні науковці, зокрема: з класичної економічної теорії такі представники, як Адам Сміт (розглядав продукцію як результат поділу праці та спеціалізації) [2] і Девід Рікардо (аналізував вплив собівартості та продуктивності на виробництво товарів) [3]; дослідниками неокласичної економіки є Альфред Маршалл (вивчав попит і пропозицію, включаючи якість продукції) [4] і Йозеф Шумпетер (досліджував інновації в продуктах і роль підприємців у створенні нових

товарів) [5], з точки зору якості та стандартизації продукцію вивчали Вальтер Шухарт (засновник статистичного контролю якості продукції) [6], Едвард Демінг (розробив концепцію тотального управління якістю (TQM)) [7] і Джозеф Джуран (запровадив підхід до якісного управління продукцією) [8], з погляду маркетингу і споживчого сприйняття цінуються праці Філіпа Котлера (вивчав, як якість продукції впливає на поведінку споживачів) [9], Теодора Левітта (досліджував життєвий цикл товару та маркетингові стратегії) [10] та багато інших науковців. З точки зору бухгалтерського обліку, готову продукцію досліджували науковці, які вивчали її оцінку, відображення у фінансовій звітності та вплив на фінансові результати підприємства. Ключовими дослідниками в бухгалтерському обліку готової продукції є: Лука Пачолі (засновник подвійного запису, що заклав основи обліку виробничих запасів та готової продукції) [11], Роберт Каплан (автор концепції Activity-Based Costing (ABC) [12], яка детально аналізує собівартість продукції, також є одним з критиків традиційного бухгалтерського обліку, які розвинули стратегічний управлінський облік) та інші.

Серед українських вчених, які досліджували бухгалтерський облік готової продукції, можна виділити таких фахівців: В.В. Сопко (досліджував проблеми бухгалтерського обліку та контролю готової продукції, особливо в контексті ринкової економіки) [13], О.М. Губачова (спеціалізується на обліку запасів, готової продукції та собівартості в міжнародному контексті) [14], Р.О. Костирко (займається питаннями аудиту та бухгалтерського обліку готової продукції) [15], В.М. Жук (досліджує методологію оцінки готової продукції в системі національних та міжнародних стандартів) [16], М.М. Шигун (аналізує сучасні підходи до обліку та контролю продукції в агропромисловому комплексі) [17], Ф.Ф. Бутинець та Р.Л. Хом'як (провідні українські фахівці у сфері бухгалтерського обліку, автори численних праць щодо оцінки та відображення готової продукції) [18; 19], А.Г. Загородній

(автор економічних словників і дослідник вдосконалення методик обліку та аналізу, ефективного управління) [20], В. М. Глібко та О. П. Бушан (автори праць у сфері судової бухгалтерії) [21], Т. В. Гончарова (облік готової продукції робіт, послуг та їх реалізація) [22], Л. К. Сук (автор багатьох праць щодо фінансового обліку, управлінського обліку, калькулюванні собівартості продукції) [23], Н. М. Ткаченко (авторка багатьох праць щодо фінансового обліку, оподаткування та звітності на підприємствах України) [24], Л. І. Шваб (авторка багатьох праць у сфері економіки підприємства, бізнес-менеджменту, організаційно-економічних заходів підтримки інноваційного розвитку, а також розвиток трудового потенціалу суб'єктів господарювання) [25], І. Ф. Баланюк, О. О. Григорів та Т. Л. Іванюк (автори праць щодо організації обліку і контролю готової продукції на підприємстві) [26], Писаренко Тетяна Миколаївна (авторка праць у сфері бухгалтерського обліку, зокрема характеристика діючої методики організації обліку готової продукції) [27], та багато інших.

Попри значні дослідження і великий вклад у науку такі проблеми, як: відсутність єдиного визначення дефініції «готова продукція»; не враховано розвиток інновацій, зокрема штучного інтелекту у трактуваннях досліджуваного терміну залишаються невирішеними і вимагають подальших досліджень.

Результатом дослідження робіт вітчизняних науковців, щодо трактування поняття «готова продукція» з точки зору бухгалтерського обліку є наведені у табл. 1 найпоширеніші дефініції.

Таблиця 1

Деякі визначення «Готова продукція» запропоновані вітчизняними науковцями

Прізвище та ініціали вченого-економіста	Твердження
Ф. Ф. Бутинець	Готова продукція, повністю завершена обробкою, укомплектована, яка пройшла необхідні випробування (перевірки). Це виріб (або напівфабрикат), послуга, робота, що пройшли всі стадії технологічної обробки на підприємстві, відповідають затвердженим стандартам або умовам договору, прийняті технічним контролем підприємства і здані на склад або замовникові – покупцеві згідно з діючим порядком прийняття продукції [4, с. 83].
В. М. Глібо О. П. Буцан	Готова продукція – це матеріальний результат виробничої діяльності підприємства, коли запаси набувають нової якості. Крім випуску речової продукції, підприємство може виконувати роботи для інших підприємств або надавати послуги. На відміну від тієї, яка в обліку зазначається як готова продукція, цей вид продукції називають «виконані роботи і послуги». Отже, продукція підприємства складається з готової продукції та виконаних робіт і послуг [5 с. 96].
Т. В. Гончарова	Готова продукція – це продукція (виріб, напівфабрикат, робота, послуга), повністю закінчена обробкою на даному підприємстві, пройшла всі стадії технічного випробування (якщо вимагають відповідні її особливості), відповідає технічним умовам і стандартам не вимагає подальшої обробки на цьому підприємстві і здана на склад [6].
Л. К. Сук	Продукція, яка завершена виробництвом, укомплектована, відповідає вимогам стандартів і технічних умов, має документ, що засвідчує її якість та призначена для збуту за межі підприємства [7].
Н. М. Ткаченко	Розглядає готову продукцію як матеріальний результат виробничої діяльності підприємства. Крім випуску речовинної продукції (машин, взуття, одягу, хліба, цукерок тощо), підприємство може виконувати певні роботи для інших підприємств або надавати їм послуги [8, с. 525].
Л. І. Шваб	Готова продукція – це запаси виробів на складі, обробка яких закінчена та які пройшли випробування, приймання, укомплектовані згідно з умовами договорів із замовниками й відповідають технічним умовам і стандартам [9, с. 182].

Продовження табл. 1

І.Ф. Баланюк, О.О. Григорів, Т.Л. Іванюк	Дотримуються думки, що готова продукція – це продукт, який пройшов усі виробничі стадії, відповідає усім поставленим якісним і технічним характеристикам та може бути зданий для зберігання на склад або одразу ж реалізований замовнику або покупцю [10, с. 158].
В. В. Сопко	Готова продукція-це виріб (або напівфабрикат), послуга, робота, що пройшли всі етапи технологічної обробки на даному підприємстві, відповідають затвердженим стандартам, або умовам, або умовам договору, прийняті технічним контролем підприємства і здані на склад, або замовникові-покупцеві згідно з діючим порядком прийняття продукції [32].
Р. Л. Хом'як	Готова продукція промислового виробництва – конкретні вироби, що пройшли всі стадії технологічної обробки на цьому підприємстві, відповідають встановленим стандартам чи технічним умовам, прийняті відділом технічного контролю і здані на склад, або безпосередньо замовнику [33, с. 144].
Т. М. Писаренко	Готова продукція – об'єкт облікової системи промислового підприємства, що поєднує організаційні інструменти обліку виробництва і продажу продукції, виступає засобом для досягнення основної мети функціонування підприємства [34, с. 239].
А. Г. Загородній	Готова продукція – це актив, незалежно від форми існування, виробництво якого завершено, відповідає технічним умовам виробництва, і вимогам замовника, призначений для споживання як для потреб виробника, так і для потреб зовнішнього ринку. Автор відмічає, що готова продукція – це продукція (виріб, напівфабрикат, робота, послуга), що повністю закінчена обробкою на даному підприємстві, пройшла всі стадії технічного випробування (якщо вимагають відповідні її особливості), відповідає технічним умовам і стандартам, не потребує подальшої обробки на цьому підприємстві і здана на склад [31].

Проаналізувавши кожне із зазначених трактувань, терміну «Готова продукція», запропонованих вченими-економістами, можемо виділити як спільні, так і відмінні риси, які властиві кожному із визначень. Спільними рисами, які були зазначені майже у кожному твердженні є те, що готова продукція є активом, матеріальним результатом виробничої діяльності, яка пройшла всі етапи технологічної обробки на підприємстві, відповідає технічним нормам і відправлена на склад для подальшої реалізації. Варто зазначити, що більшість з вчених, а саме: Ф. Ф. Бутинець, В. М. Глібко, О.

П. Бушан, Т. В. Гончарова, Н. М. Ткаченко, Сопко Василь Васильович, Загородній Анатолій Григорович розглядають готову продукції не лише, як актив, який має речову форму, але й як надану послугу, яка немає матеріальної форми. Проте, жоден з перелічених науковців не розглядає інноваційні розробки, такі, як штучний інтелект, віртуальну реальність, тощо як готову продукцію. "З'явився новий тип виробництва – виробництво інтелекту. А центри обробки даних, які його виробляють, є фабриками ШІ", – сказав Хуанг, додавши, що Foxconn має досвід і масштаби, щоб будувати їх по всьому світу [35].

Штучний інтелект проникає в абсолютно усі сфери життя: в історію (є технологія, що дозволяє відтворювати людські фігури й зображення у реалістичному масштабі для реконструкції історичних подій і навіть «переживати» їх заново); у біологію (технології МРТ значно вдосконалилися за останній час), в медицину (є Mind Video – технологія, яка дає змогу реконструювати відео на основі мозкової активності, що значно допоможе повністю паралізованим пацієнтам або пацієнтам з психічними розладами), у робототехніку (створюються так звані базові моделі для роботів – аналогічні до мовних моделей, але вже спеціально для навчання роботів), в науку (ШІ-науковець – це агент, який може брати участь у дослідженнях, починаючи з формування ідеї до проведення експериментів і написання наукових статей) в облік та аудит (широко застосовується штучний інтелект для аналізу і збору великих обсягів даних, дослідження ланцюжків господарських операцій, встановлення їх законності і достовірності, тощо) та в інші галузі.

Загалом, на основі поданих вище визначень, які були запропоновані вітчизняними вченими-економістами, пропонується таке удосконалене визначення «Готової продукції», а саме: готова продукція – це актив, який пройшов усі етапи виробництва, надання робіт чи послуг, тестування, та не потребує подальшого удосконалення на підприємстві – виробнику,

відповідає всім вимогам, стандартам та нормам, визначених таким підприємством та/або споживачем, і є готовим для реалізації.

Визначення, в якому відсутні такі зайві уточнення, як: форма продукту; передання на склад, торгову точку чи одразу споживачу; визначення типу споживача; перелік етапів виробництва чи тестування; перелік вимог, стандартів і норм, яким має відповідати кінцевий результат, і навпаки, підкреслюється відповідальність підприємства-виробника і споживача за якість, оптимально відповідатиме викликам сьогодення. Тут поєднуються в терміні «актив» усі можливі форми кінцевого продукту: виготовлення не лише матеріальної, але й нематеріальної (послуга, робота, технологія, інновація, винахід, тощо) готової продукції. Відсутність необхідності у визначення «передання на склад» продиктовано актуальністю виготовленої під індивідуальне замовлення готової продукції або наданих робіт чи послуг, інновації, винаходу, які неможливо, або без потреби зберігати на складі. Актуальним є й нехтуванням регламентації споживача у термінології, адже покупцем можуть бути фізичні і юридичні особи, гуртові і роздрібні покупці, приватні і державні підприємства, суб'єкти господарювання, які в подальшому можуть доробляти, удосконалювати, розширювати готову продукцію. Беручи до уваги швидку зміну техніки, технології та інновацій, такі критерії, як перелік етапів виробництва чи надання послуг, а також процесу тестування на відповідність стандартам, нормативам, вимогам, тощо є застарілими, що й пропонується відкинути. Адже, головним завданням для готової продукції повинно бути відповідність вимогам і стандартам, як встановленого на самому підприємстві, так і висунутими покупцями і замовниками при заключенні договору.

Висновки. Проаналізувавши роботи вчених, щодо дефініції «готової продукції» встановлено: відсутність єдиного трактування, значні відмінності у визначеннях вченими — економістами і вченими —

обліковцями, не врахування сучасних тенденцій розвитку інновацій і технологій, не взято до уваги зміни у вимогах і стандартах, застарілий підхід до врахування етапів виробництва і тестування, не враховано різноманіття як споживачів, так і шляхів реалізації. На основі проведених досліджень запропоновано оптимальне трактування «готової продукції» з точки зору бухгалтерського обліку для підприємств, що займаються виробництвом: готова продукція – це актив, який пройшов усі етапи виробництва, надання робіт чи послуг, тестування, та не потребує подальшого удосконалення на підприємстві – виробнику, відповідає всім вимогам, стандартам та нормам, визначених таким підприємством та/або споживачем, і є готовим для реалізації.

Література

1. Класифікація готової продукції. URL: <http://socrates.vsau.org/b04213/html/cards/getfile.php/26019.pdf>: (дата звернення: 20.01.2025).
2. Спеціалізація та поділ праці, теорія Адама Сміта. URL: <https://ukrayinska.libretexts.org/%D0%A1%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0%> (дата звернення: 23.01.2025)
3. Рікардо Д. Вплив собівартості та продуктивності на виробництво товарів. URL: https://osvita.ua/vnz/reports/econom_theory/22005/ (дата звернення: 24.01.2025).
4. Маршалл А. Вчення про попит, пропозицію та якість продукції. URL: <https://hneu.edu.ua/vydatni-ekonomisty/alfred-marshall> (дата звернення: 28.01.2025).
5. Інноваційна теорія Йозефа Шумпетера. URL: http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2015/11/145_21.pdf (дата звернення: 28.01.2025).

6. Вальтер Шухарт – засновник статистичного контролю якості продукції. URL: <https://www.education.ua/blog/48935/> (дата звернення: 30.01.2025).

7. Концепція Едварда Демінга. URL: <https://fasadinfo.ua/articles/market/695> (дата звернення: 03.02.2025).

8. Роботи Дж. Джурана з менеджменту якості. URL: <http://www.info-library.com.ua/books-text-9640.html> (дата звернення: 07.02.2025).

9. Філіп Котлер. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2485> (дата звернення: 12.02.2025).

10. Теодор Левітт. URL: https://pidru4niki.com/82289/marketing/zhittyeviy_tsikl_produktyv (дата звернення: 15.02.2025).

11. Лука Пачолі. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/7_2014/4.pdf (дата звернення: 15.02.2025).

12. Концепція ABS. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b33a21db-31fb-4784-b57d-646cb76257ab/content> (дата звернення: 16.02.2025).

13. Сопко В. В. Бухгалтерський облік у підприємстві. К. : Техніка, 1995. 266 с.;

14. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством [Текст] : монографія / Ю. А. Верига [та ін.] ; заг. ред. О. М. Губачова ; Укоопспілка, Полтавський ун-т споживчої кооперації України. Полтава : РВВ ПУСКУ, 2009. 337 с.;

15. Костирко Р. О. Внутрішній контроль в системі управління фінансовою стійкістю господарюючих суб'єктів. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2014. № 8. С. 94-99.. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VSUNU_2014_8_20 (дата звернення: 16.02.2025).

16. Розвиток теорії бухгалтерського обліку: інституціональний аспект. URL: <https://magazine.faaf.org.ua/rozvytok-teorii-bukhhalterskoho-obliku-institutsionalnyi-aspekt.html> (дата звернення: 19.02.2025).

17. Праці в сфері бухгалтерського обліку. URL: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=fswW2ScAAAAJ&hl=uk> (дата звернення: 19.02.2025).

18. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський облік, контроль і аналіз: проблеми теорії та методології : монографія. Житомир : ЖДТУ, 2013. 604 с.

19. Національні стандарти бухгалтерського обліку в Україні [Текст] : навч. посібник: Нормативно-практ. матеріали / Р. Л. Хом'як [та ін.] ; ред. Р. Л. Хом'як ; Національний ун-т "Львівська політехніка". Інститут підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів. Кафедра економіки, фінансів та обліку. Л. : Інтелект- Захід, 2000. 442 с.

20. Фінансовий словник [Текст] / А. Г. Загородній [та ін.] ; Державний ун-т "Львівська політехніка". Львів : [б.в.], 1996. 384 с.

21. Глібко В.М. Судова бухгалтерія : [підруч. для студ. ВНЗ] / В.М. Глібко, О.П. Буцан ; Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого ; 2-ге вид., перероб. і доп. Х. : Право, 2013. 192 с.

22. Гончарова Т. В. Облік продукції, робіт, послуг та їх реалізація. *Інноваційна економіка*. 2020. № 1–2. С. 157-163.

23. Праці вченого економіста Сук Л. К. URL: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=0PDuzz8AAAAJ&hl=> (дата звернення: 05.03.2025).

24. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України : підручник. 6-ге вид. К. : АСК, 2001. С. 770, 771-783.

25. Шваб Л. І. Трансформація трудового потенціалу підприємства в інтелектуальний капітал та інноваційний продукт. *Економіка. Управління*.

Інновації. Серія : Економічні науки. 2010. № 2.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2010_2_51 = (дата звернення: 11.03.2025).

26. Праць щодо організації обліку і контролю готової продукції на підприємстві. URL: <https://www.academia.edu/88456347/%D0%9E%D0%A0%D0%93%D0%90%D0> (дата звернення: 14.03.2025).

27. Писаренко Т.М. Характеристика діючої методики організації обліку готової продукції. *Економічні науки. Серія "Облік і фінанси"*. 2015. Вип. 12 (45). Ч. 1. С. 231-239.

28. НПсБО 9 «Запаси». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> (дата звернення: 17.03.2025).

29. НПсБО 16 «Витрати». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00> (дата звернення: 17.03.2025).

30. Термін «Готова продукція». URL: https://www.snauka.com/15_NPN_2009/Economics/46509.doc.htm (дата звернення: 18.03.2025).

31. Загородній А. Г. Бухгалтерський облік : підручник. Львів : 2011. 340 с.

32. Сопко В.В. Бухгалтерський облік: Навч. посібник. 3-тє вид., переробл. і доп. Київ: КНЕУ, 2000. 578 с.

33. Хом'як Р.Л. Бухгалтерський облік в Україні : навч. посіб. / [Хом'як Р.Л., Партин Г.О., Корягін М.В. та ін.]; за ред. Р.Л. Хом'яка. 2-є вид. Львів : «Інтелект-Захід», 2003. 820 с.

34. Писаренко Т.М. Характеристика діючої методики організації обліку готової продукції. *Економічні науки. Серія "Облік і фінанси"*. 2015. Вип. 12 (45). Ч. 1. С. 231-239.

35. Новий тип виробництва – штучний інтелект. URL: https://epravda.com.ua/news/2023/10/19/705625/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 31.03.2025).

References

1. Klasyfikatsiia hotovoi produktsii. URL: <http://socrates.vsau.org/b04213/html/cards/getfile.php/26019.pdf>: (access date: 20.01.2025).

2. Spetsializatsiia ta podil pratsi, teoriia Adama Smita. URL: <https://ukrayinska.libretexts.org/%D0%A1%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0> (access date: 23.01.2025)

3. Rikardo D. Vplyv sobivartosti ta produktyvnosti na vyrobnytstvo tovariv. URL: https://osvita.ua/vnz/reports/econom_theory/22005/ (access date: 24.01.2025).

4. Marshall A. Vchennia pro popyt, propozytsiiu ta yakist produktsii. URL: <https://hneu.edu.ua/vydatni-ekonomisty/alfred-marshall> (access date: 28.01.2025).

5. Innovatsiina teoriia Yozefa Shumpetera. URL: http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2015/11/145_21.pdf (access date: 28.01.2025).

6. Valter Shukhart – zasnovnyk statystychnoho kontroliu yakosti produktsii. URL: <https://www.education.ua/blog/48935/> (access date: 30.01.2025).

7. Kontseptsiiia Edvarda Deminha. URL: <https://fasadinfo.ua/articles/market/695> (access date: 03.02.2025).

8. Roboty Dzh. Dzhurana z menedzhmentu yakosti. URL: <http://www.info-library.com.ua/books-text-9640.html> (access date: 07.02.2025).

9. Filip Kotler. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2485> (access date: 12.02.2025).

10. Teodor Levitt. URL: https://pidru4niki.com/82289/marketing/zhittyeviy_tsikl_produktyv (access date: 15.02.2025).
11. Luka Pacholi. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/7_2014/4.pdf(access date: 15.02.2025).
12. Kontseptsii ABS. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b33a21db-31fb-4784-b57d-646cb76257ab/content> (access date: 16.02.2025).
13. Sopko V. V. Bukhhalterskyi oblik u pidpriemnytstvi. K.: Tekhnika, 1995. 266 s.;
14. Bukhhalterskyi oblik v upravlinni pidpriemstvom [Tekst]: monohrafiia / Yu. A. Veryha [ta in.]; zah. red. O. M. Hubachova; Ukoopspilka, Poltavskyi un-t spozhyvchoi kooperatsii Ukrainy. Poltava: RVV PUSKU, 2009. 337 s.;
15. Kostyrko R. O. Vnutrishnii kontrol v systemi upravlinnia finansovoiu stiikistiu hospodariuiuchykh subiektiv. *Visnyk Skhidnoukrainskoho natsionalnoho universytetu imeni Volodymyra Dalia*. 2014. № 8. S. 94-99.. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VSUNU_2014_8_20 (access date: 16.02.2025).
16. Rozvytok teorii bukhalterskoho obliku: instytutsionalnyi aspekt. URL: <https://magazine.faaf.org.ua/rozvytok-teorii-bukhhalterskoho-obliku-instytutsionalnyi-aspekt.html> (access date: 19.02.2025).
17. Pratsi v sferi bukhalterskoho obliku. URL: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=fswW2ScAAAAJ&hl=uk> (access date: 19.02.2025).
18. Butynets F. F. Bukhhalterskyi oblik, kontrol i analiz: problemy teorii ta metodolohii: monohrafiia. Zhytomyr: ZhDTU, 2013. 604 s.
19. Natsionalni standarty bukhalterskoho obliku v Ukraini [Tekst]: navch. posibnyk: Normatyvno-prakt. materialy / R. L. Khomiak [ta in.]; red. R. L. Khomiak; Natsionalnyi un-t "Lvivska politekhnika". Instytut pidvyshchennia

kvalifikatsii ta perepidhotovky kadriv. Kafedra ekonomiky, finansiv ta obliku. L.: Intelpekt- Zakhid, 2000. 442 s.

20. Finansovyi slovnyk [Tekst] / A. H. Zahorodnii [ta in.]; Derzhavnyi un-t "Lvivska politekhnika". Lviv: [b.v.], 1996. 384 s.

21. Hlibko V.M. Sudova bukhhalterii: [pidruch. dlia stud. VNZ] / V.M. Hlibko, O.P. Bushchan; Nats. yuryd. akad. Ukrainy im. Ya. Mudroho; 2-he vyd., pererob. i dop. Kh.: Pravo, 2013. 192 s.

22. Honcharova T. V. Oblik produktsii, robit, posluh ta yikh realizatsiia. *Innovatsiina ekonomika*. 2020. № 1–2. С. 157-163.

23. Pratsi vchenoho ekonomista Suk L. K. URL: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=0PDuzz8AAAAJ&hl=> (access date: 05.03.2025).

24. Tkachenko N. M. Bukhhalterskyi finansovyi oblik na pidpriemstvakh Ukrainy: pidruchnyk. 6-he vyd. K.: ASK, 2001. S. 770, 771-783.

25. Shvab L. I. Transformatsiia trudovoho potentsialu pidpriemstva v intelektualnyi kapital ta innovatsiinyi produkt. *Ekonomika. Upravlinnia. Innovatsii. Seriia: Ekonomichni nauky*. 2010. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2010_2_51 = (access date: 11.03.2025).

26. Prats shchodo orhanizatsii obliku i kontroliu hotovoi produktsii na pidpriemstvi. URL: <https://www.academia.edu/88456347/%D0%9E%D0%A0%D0%93%D0%90%D0> (access date: 14.03.2025).

27. Pysarenko T.M. Kharakterystyka diiuchoi metodyky orhanizatsii obliku hotovoi produktsii. *Ekonomichni nauky. Seriia "Oblik i finansy"*. 2015. Vyp. 12 (45). Ch. 1. S. 231-239.

28. NPsBO 9 «Zapasy». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> (access date: 17.03.2025).

29. NPsBO 16 «Vytraty». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00> (access date: 17.03.2025).

30. Termin «Hotova produktsiia». URL: https://www.snauka.com/15_NPN_2009/Economics/46509.doc.htm (access date: 18.03.2025).
31. Zahorodnii A. H. Bukhhalterskyi oblik: pidruchnyk. Lviv: 2011. 340 s.
32. Sopko V.V. Bukhhalterskyi oblik: Navch. posibnyk. 3-tie vyd., pererobl. I dop. Kyiv: KNEU, 2000. 578 s.
33. Khomiak R.L. Bukhhalterskyi oblik v Ukraini: navch. posib. / [Khomiak R.L., Partyn H.O., Koriahin M.V. ta in.]; za red. R.L. Khomiaka. 2-e vyd. Lviv: «Intelekt-Zakhid», 2003. 820 s.
34. Pysarenko T.M. Kharakterystyka diiuchoi metodyky orhanizatsii obliku hotovoi produktsii. *Ekonomichni nauky. Seriia "Oblik i finansy"*. 2015. Vyp. 12 (45). Ch. 1. S. 231-239.
35. Novyi typ vyrobnytstva – shtuchnyi intelekt. URL: https://epravda.com.ua/news/2023/10/19/705625/?utm_source=chatgpt.com (access date: 31.03.2025).